

1 - Lyden av *sjofar* (0:20 min)

Sjofaren eller bukkehornet er det eneste instrumentet som kan tas i bruk i synagoen. Det er nevnt flere steder i *Tanak* (jamfør Det gamle testamente), blant annet i Salmenes bok (for eksempel Salme 98,6) og steder som 1. Krønikerbok 15, 14, der det regnes opp sammen med andre instrumenter i forbindelse med at arken bæres inn i templet. Bukkehornet hører altså med når Gud æres, men det hører også med i *Tanaks* fortellinger om krig – et eksempel er Josvas bok 6,4. I tillegg gir *sjofaren* klare assosiasjoner til Abrahams ”nesten-ofring” av Isak i 1. Mosebok kapittel 22 og ”syndebukk”-ritualet som beskrives i 3. Mosebok 16.

I dag assosieres lyden av *sjofaren* særlig med sorgen over tempelet som ikke lenger finnes, og den knyttes gjerne til bot. Hornet er sentralt når ett nytt år annonseres under *rosh hashana* (1.-2. *tishrei*, som gjerne faller i september) og når fasten brytes ved *jom kippur* (botsdagen – 10. *tishrei*). Det ble tidligere også brukt når en skulle varsle at sabbaten kom, så vel som ved fullmåne. Ifølge talmudiske tekster sier lyden av *sjofaren* noe sånt som: ”Våk opp fra din søvn og kom i hu den Gud som har skapt deg.”

Bare en som kjenner *Toraen* og er anerkjent for sin gudsfrykt i synagogefellesskapet, kan kalles en *tokea* (blåser) og blåse i *sjofaren*. En *sjofar* kan lages av horn fra alle *kosher* dyr, det vil si dyr med kløvet fot som tygger drøv.

Skal elevene arbeide med utgangspunkt i lyden fra *sjofaren*, foreslår vi følgende tilnæringsmåter – selvsagt tilpasset alder og interesser, og gjerne i kombinasjon:

- 1) Frie assosiasjoner med utgangspunkt i lyden. Stikkord kan være dyr, horn, jødedom, trompet, pust, etc.
- 2) En mer musikkfaglig tilnærming med vekt på toner, intonasjon, pauser, rytme, etc.
- 3) En mer narrativ tilnærming med vekt på aktuelle fortellinger fra *Tanak*.
- 4) En mer religionsfaglig tilnærming med vekt på jødedommen og Israels historie generelt og temaer som synagogegudstjenesten, det jødiske året og ideen om bot spesielt.